

Cornel MORARU

S-a născut la 24 oct. 1943, satul Schit, com. Pietrari, jud. Vâlcea. Școala elementară în Pietrari, unde-l are ca profesor de limba română pe N. Gh. Popescu-Rebus (publicist din perioada interbelică, un apropiat al lui Arghezi). Absolvă, în 1961, Liceul „Nicolae Bălcescu” (azi „Alexandru Lahovari”) din Râmnicu Vâlcea, Facultatea de limba și literatura română (1966) și Facultatea de Filosofie (1974), ambele din cadrul Universității București. Licența în filologie și-o trece cu o teză despre T. Maiorescu, iar licența în filosofie cu o teză despre Kierkegaard. Între 1966 și 1979, profesor de literatură română la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș. Din 1979, redactor al revistei *Vatra* din Târgu-Mureș, iar din 1984, redactor-șef al aceleiași publicații, până în anul 2008. În paralel, lector și apoi conferențiar dr. la Universitatea „Transilvania” din Brașov (1993 – 2001) și profesor universitar dr. la Universitatea „Petru Maior” (din 2004). Conducător de doctorat la aceeași universitate. A debutat în *Vatra* (1972), colaborând apoi statornic și la *Flacăra*, *Viața Românească*, *Astra*. *Discobolul* și *Studia Universitatis* „Petru Maior”. *Philologia*. Sporadic, a mai publicat în *Contemporanul*, *Tribuna*, *Limbă și literatură*, *Observator cultural*, *Interval*, *Cultura*, *Târnava* etc. Debut editorial cu vol. *Semnele realului* (1981). Membru al Uniunii Scriitorilor din 1984. A deținut, o perioadă, funcția de consilier-șef la Inspectoratul pentru cultură Mureș. Director de onoare al revistei *Vatra*.

Cărți publicate: *Semnele realului. Secționări critice convergente*, Editura Eminescu, București, 1981; *Textul și realitatea*, Editura Eminescu, București, 1984; *Obsesia credibilității*, Editura Didactică și Pedagogică – colecția „Akademos”, București, 1996; *Constantin Noica – monografie*, Editura Aula, Brașov, 2000; *Titu Maiorescu – monografie*, Editura Aula, Brașov, 2003; *Lucian Blaga – monografie*, Editura Aula, Brașov, 2004; *Lucian Blaga. Convergențe între poet și filosof*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2005.

Co-autor la *Dicționarul Scriitorilor Români* (vol. I – IV), la *Dicționarul esențial al literaturii române* (ambele avându-i drept coordonatori pe Mircea Zăciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu) și la numeroase volume colective.

Referința critice: Cornel Ungureanu, în *Orizont*, nr. 16, 1984; Dan Culcer, în *Vatra*, nr. 5, 1984; I. Bogdan Lefter, în *România literară*, nr. 31, 1984; Cristian Moraru, în *Luceafărul*, nr. 20, 1984; Petru Poantă, în *Tribuna*, nr. 37, 1984; Anton Cosma, în *Transilvania*, nr. 7, 1984; Mihai Coman, în *Tribuna*, nr. 17, 1985; Iulian Boldea, în *Luceafărul*, nr. 15, 1996; Gh. Grigurcu, în *Contemporanul*, nr. 48, 1996 și în *Vatra*, nr. 12, 2009; Ion Pop, în *Vatra*, nr. 12, 2009; Alexandru Cistelean, în *Vatra*, nr. 12, 2009.

Referințe critice în volume: Al. Piru, în *Critici și metode*, Editura „Cartea Românească”, București, 1989; Alexandru Cistelean, în *Diacritice*, Editura *Curtea veche*, București, 2007; Iulian Boldea, în *Metamorfozele textului (orientări în literatura română de azi)*, Editura „Ardealul”, Târgu-Mureș, 1996 și în *Vârstele criticii*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005. În completare, v. vol. *Cornel Moraru. Critică și raționalitate* (coordonator: Iulian Boldea), Editura Arhipelag XXI, Târgu-Mureș, 2015.

Este prezent în *Dicționarul General al Literaturii Române* (coordonator: Eugen Simion), Editura Academiei Române; în *Dicționarul Scriitorilor Români*, vol. III (coordonatori: Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu); în *Panorama criticii literare românești. Dicționar ilustrat, 1950 – 2000* (alcătuit de Irina Petraș), Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001; în *Istoria Literaturii Române de la poezia populară la postmodernism*, de Dumitru Micu, Editura Saeculum I.O., București, 2000.

Premii și distincții: Premiul Filialei Târgu-Mureș a Uniunii Scriitorilor din România, pentru cărțile publicate; Premiul special pentru filosofie „Lucian Blaga” al Academiei Române (2014); Premiul „Mihai Eminescu” pentru critică literară (1990); Premiul pentru eseu al rev. *Arca* (1995); Premiul „Cartea anului” la Salonul național de carte de la Cluj-Napoca (1996); Premiul pentru critică literară al rev. *Discobolul* (1997); Diplomă de excelență științifică acordată de Senatul Universității „Petru Maior” (2014); Premiul „Pro Cultura” investit de Primăria Municipiului Târgu-Mureș (2016). Meritul Cultural în grad de Ofițer acordat de Președinția României (1999); Cetățean de onoare al Municipiului Târgu-Mureș.

* * *

1943. október 24-én született Vâlcea megye Pietrari községe Schit nevű falujában. Az elemi iskolát szülőfalujában végezte, s itt N. Gh. Popescu-Rebus volt a román tanára (Arghezi ismerőse, a két világháború közötti időszakban publicistaként működött). 1961-ben elvégzi a Nicolae Bălcescu Líceumot (ma Alexandru Lahovari) Râmnicu Vâlceában, aztán a Bukaresti Tudományegyetem román nyelv és irodalom, illetve filozófiai fakultására jár. A bölcsészdiplomáját egy Titu Maiorescuról szóló dolgozattal védi meg, a filozófiai oklevelét pedig egy Kierkegaard-tanulmánnyal. 1966 és 1979 között a fogarasi Radu Negru Líceum román irodalom tanára. 1979-től a marosvásárhelyi *Vatra* folyóirat szerkesztője, 1984-től pedig a főszerkesztője 2008-ig. Ezzel párhuzamosan a Brassói Transilvania Egyetem lektora, majd előadótanára (1993 és 2001 között), aztán egyetemi tanár a marosvásárhelyi Petru Maior Egyetemen (2004-től). Itt doktori dolgozatok irányítója.

A *Vatra* folyóiratban debütált 1972-ben, majd a *Flacăra*, *Viața Românească*, *Astra*, *Discobolul* és *Studia Universitatis „Petru Maior”*. *Philologia* folyóiratok munkatársa lett. Ritkábban a *Contemporanul*, *Tribuna*, *Limbă și literatură*, *Observator cultural*, *Interval*, *Cultura*, *Târnava* című lapokban is közölt.

Első kötete a *Semnele realului* (A valóság jelei) volt (1981). 1984-től tagja a Romániai Írószövetségnek. Egy időben a Maros Megyei Művelődési Felügyelőség felügyelője is volt. A *Vatra* tiszteletbeli igazgatója.

Kötetei: *Semnele realului. Secțiunări critice convergente* (A valóság jelei. Konvergens kritikusi metszetek), Editura Eminescu, Bukarest, 1981; *Textul și realitatea* (Szöveg és valóság), uo., 1984; *Obsesia credibilității* (A hitelesség rögeszméje), Didaktikai és Pedagógiai Kiadó – „Akademos” sorozat, Bukarest, 1996; *Constantin Noica – monografie* (Constantin Noica – monográfia), Editura Aula, Brassó, 2000; *Titu Maiorescu – monografie* – Titu Maiorescu –

monográfia, uo., 2003: *Lucian Blaga – monografie* (Lucian Blaga – monográfia), uo., 2004: *Lucian Blaga. Convergențe între poet și filosof* (Lucian Blaga. Konvergenciák a költő és a filozófus között), Editura Ardealul, Marosvásárhely, 2005.

A *Dicționarul Scriitorilor Români* (Román Írók Lexikona, I – IV. kötet) és a *Dicționarul esențial al literaturii române* (A román irodalom lényegi lexikona) társszerzője (mindhármat szerk. Mircea Zăciu, Marian Papahagi és Aurel Sasu), és számos antológiáé is.

Díjak, kitüntetések: a Romániai Írószövetség Marosvásárhelyi Fiókjának díja a közölt kötetekért; a Román Akadémia Lucian Blaga-különdíja (2004); a Mihai Eminescu-díj az irodalmi kritikáért (1990); az *Arca* folyóirat esszé díja (1995); a Kolozsvári Országos Könyvszalón „Év Könyve díja” (1996); a *Discobolul* folyóirat irodalmi kritika-díja (1997); a Tudományos Kiválóságért díj a Petru Maior Egyetem szenátusától (2014); Marosvásárhely municípiumának Pro Cultura díja (2016); Kulturális érdemérem, tisztii fokozat, Romániai Elnöki Hivatal (1999); Marosvásárhely díszpolgára.

* * *

Autograf literar:

„O susținută experiență a lecturii critice ne obligă să nu separăm niciodată textul de realitate. Aspirația noastră mai veche de a investiga „semnele realului” se întemeiază pe convingerea, deloc gratuită, că se poate vorbi la fel de bine și de o „realitate a semnului”. Textul și realitatea ni se revelează de fiecare dată ca inseparabile. Dacă între ele mediază totuși ceva, cu siguranță aceasta e numai valoarea.”

„Canonul maiorescian funcționează mai mult ca un reper cultural deja clasat, la care din când în când revenim, cu o anumită ciclicitate, în momentele de criză și confuzie a valorilor. Lecția maioresciană de simplitate și respect pentru adevăr și, mai ales, îndemnul de a nu pierde niciodată din vedere lucrurile esențiale sunt mereu de un interes major într-o cultură ca a noastră. Hipertrofia limbajului critic modern și postmodern, excesul teoretic uneori în comentariul critic și tendința de supradimensionare a valorilor naționale ne obligă să ne amintim mereu de Maiorescu. Nu principiul autonomiei esteticului se află azi în chestiune, ci tocmai aceste maladii ale discursului cultural, care pun în pericol înseși fundamentele culturii noastre moderne, așa cum le-a fixat Maiorescu împreună cu generația sa.”

* * *

Irodalmi névjegy

„A kritikai olvasat egyik legfontosabb és -következetesebb tapasztalata, hogy soha ne válasszuk el a szöveget a valóságtól. Régebbi törekvésünk, hogy »a valóság jeleit« nyomozzuk, azon az egyáltalán nem alaptalan meggyőződésen alapul, hogy ugyanannyi joggal lehet »a jel valóságáról« is beszélni. A szöveg és a valóság mindig elválaszthatatlannak tűnik fel. Ha közöttük mégis közvetít valami, ez egészen biztosan kizárólag az érték lehet.”

„A maiiorescui kánon leginkább úgy működik, mint egy immár idejétmúlt kulturális vonatkoztatási pont, melyhez időről időre és bizonyos ciklikussággal még visszatérünk, mégpedig az értékválság és -tévesztés korszakaiban. A maiiorescui tanulság – egyszerűen fogalmazni, és tisztelni a valóságot –, és főleg az a biztatás, hogy egyetlen pillanatig se feledkezzünk meg a lényeges dolgokról, mindig rendkívüli fontossággal bír egy olyan kultúrában, mint a román. A modern és posztmodern kritikai nyelvezet túlburjánzása, az olykor a kritikaírásban is tapasztalható elméleti túlzás és az a tendencia, hogy túldimenzionáljuk a nemzeti értékeket, mindig arra kötelez, hogy emlékezzünk Maiiorescura. Nem az esztétikum autonómiája a kérdés, hanem éppenséggel a kulturális diskurzusnak ezek a betegségei, melyek magukat a modern kulturális alapokat veszélyeztetik, ahogy Maiiorescu és nemzedéke megfogalmazta őket.”